

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

13.8.2014

י"ז אב תשע"ד

מס' סימוכין: 15406303

היערכות לפתיחת שנת הלימודים – תשע"ה

פותחים שנה

שנת הלימודים תשע"ה תיפתח ב 1.9.14 בסימן של חגיגות ומורכבות. אנו פותחים שנה בסימן של למידה משמעותית לצד התמודדות חינוכית עם אירועי הקיץ שחלף עלינו כיחידים, כמשפחות וכמדינה. חזרה הדרגתית לשגרה תוך שימוש בהתנסויות משמעותיות של למידה תסייע לכל באי מוסדות החינוך לפתוח שנה חדשה, מיוחדת ואחרת. בשנת הלימודים הקרובה אנו משיקים את רפורמת הלמידה המשמעותית ודווקא בעת הזו לאחר אירועי הקיץ ישנה הזדמנות לממש למידה בעלת ערך, משמעות ורלוונטיות. במהלך השבועיים הראשונים לפתיחת שנה"ל אנו נחזור לשגרה מחד ונממש פתיחה אחרת מאידך, ובכך ניתן ביטוי מיטבי ללמידה משמעותית.

רצינו

"חוזרים ללמוד ולומדים לחזור" חוגגים את פתיחת השנה וזוכרים את הנופלים, נערכים ללמידה משמעותית אודות מה שעברנו ולצד זה שואפים לחזרה לשגרה במישורים השונים של המוסד החינוכי, מנהלים הפגות מגוונות תוך היעזרות באומנויות וביצירה, מייצרים מרחבים לשיח בטוח ואישי, מעמיקים את הלימוד סביב "האחר הוא אני" ומקיימים שיעורים הכוללים דילמות ערכיות, אקטואליה, סולידריות וזהות, ערבות הדדית והתמודדות עם גילויי הסתה וגזענות. עורכים היכרות עם תלמידים חדשים ואנשי צוות שנקלטו, מאתרים ילדים הזקוקים למענה ייחודי ולטיפול, משלבים בין פעולות הפגה בבית הספר ומחוץ לבית הספר, מקפידים על שעות לימוד, לא מוותרים על התחלת עיסוק במיומנויות יסוד ומקפידים על נהלי הביטחון ומרעננים אותם.

עקרונות מנחים

החוסן האישי והציבורי תלוי גם באיכות העבודה של מוסדות החינוך וזו תלויה בהיערכות מושכלת לקראת לפתיחת שנת הלימודים ופתיחת שנה מותאמת ואיכותית לכלל באי המוסדות החינוכיים.

כדאי לחגוג את פתיחת השנה ואף מומלץ למקד את עבודת הצוות החינוכי בקיומה של **למידה משמעותית** במסגרת מקצועות הלימוד, דילמות ערכיות, אקטואליה, סולידריות וזהות, ערבות הדדית והתמודדות עם גילויי הסתה וגזענות ועוד.

היקף ואופי הפעילות **יותאמו** למרחב הגיאוגרפי בו ממוקם המוסד החינוכי ולאירועי המלחמה שפקדו את המוסד והסביבה תוך מתן רגישות לאירועי אובדן, נפילת ופציעת חיילים במעגלים הרלוונטיים למוסד.

עם פתיחת שנת הלימודים במוסדות החינוך, **השבועיים הראשונים** (וייתכן שאף יותר מכך) יוקדשו לחזרה לשגרת למידה בשילוב פעילויות הפגה.

תכנון מושכל של פתיחת השנה תוך עבודה עם כלל מעגלי הקהילה של המוסד תאפשר פתיחת שנה מותאמת לצרכי כלל באי המוסד (פיקוח, מנהלים, גננות, מורים, הורים ונציגות תלמידים).

מומלץ לחשוב על מענה אפשרי **לבוגרי** בית הספר.

מגזרים שונים בחברה הישראלית ייעזרו בעקרונות המוצגים כאן לבניית תכניות מותאמות.

כתובת: רחוב דבורה הנביאה 2, ירושלים, 9100201 טלפון: 02 - 5604013/14/15 פקס: 02 - 5604035

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>, כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

עמוד 1 מתוך 7

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

תכנים מרכזיים:

- למידה משמעותית, שיח משתף
- תחומי דעת
- קליטת תלמידים חדשים (מעברים)
- דילמות ערכיות, אקטואליה, סולידריות וזהות, ערבות הדדית, התמודדות עם גילויי הסתה וגזענות ועוד.
- חוסן אישי
- איתור וזיהוי צרכים בקרב צוותי החינוך והתלמידים
- הפגה, לימוד והתנסות באמצעות אומנויות
- ריענון נוהלי חירום

היערכות במהלך חודש אוגוסט – טרום פתיחת שנה"ל

להלן המלצות הצוות המקצועי להיערכות ותכנון במהלך חודש אוגוסט, עם חזרתם של אנשי החינוך למוסדות החינוך:

מנהלי מחוזות ומפקחים

פגישת היערכות העוסקת בהכנות השונות הדרושות לפתיחת השנה. בהכנת המפגש (התכנים, הנהלים והחומרים) יקחו חלק צוותי שפ"י, צוות מינהל חברה ונוער וצוות חירום וביטחון.

צוות חינוך יישובי

פגישת היערכות של צוות החינוך היישובי ובכללו מנהל מחלקת החינוך, מפקח כולל ומפקח רשותי - משרד החינוך, מנהל יחידת הנוער, ועד הורים יישובי, שפ"ח, שפ"י, רוחה, חירום וביטחון ונציגי מועצת נוער.

מפקחים ומנהלי מוסדות חינוך (עד ל 22.8)

במפגשים ייערכו מפגשי שיתוף אישיים ומקצועיים אודות הקיץ ויוצגו פעילויות שונות למוסדות החינוך. בכל מפגש יוצגו הנחיות ורעיונות בנוגע להתמודדות העתידית של מוסדות החינוך עם מכלול ההיבטים בשעת חירום בהנחיית שפ"י, ויינתנו הנחיות לשעת חירום על ידי צוות חירום וביטחון. עבודה מקבילה תעשה בין המפקחות לגננות.

הדרכה אישית למנהלים חדשים (עד ל 25.8)

עבור מנהלים בשנתם הראשונה והשנייה יתבצע מפגש הדרכה שיתמקד בהיערכות ביה"ס והמנהל לפתיחת שנת הלימודים בעקבות המבצע. המפגש יתמקד בהיכרות עם תכנית זו וחומרים ייעודיים.

ימי היערכות במוסדות חינוך (בהתאם למועד שנקבע ובמידת הצורך להקדים עד ל 25.8)

ימי ההיערכות יתמקדו בנושאים הבאים:

- אישי - כיצד היה לנו הקיץ, היכן היינו בזמן המלחמה, מה חווינו, מה עשינו, התייחסות לחוויות אובדן במידת הצורך.
- מקצועי – כיצד שמרנו על קשר עם התלמידים, זיהוי מצוקות, צרכים ובקשות שנאספו במהלך התקופה האחרונה, פעילויות שנעשו.
- תכנון משותף של פתיחת שנת הלימודים – היערכות למפגש הראשון של מחנכים וגננות עם תלמידיהם, תכנון השבועיים הראשונים ללימודים, הכנת מפגשי הורים, ריענון ההנחיות והיכרות עם המרחבים המוגנים.

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

רעיונות, הצעות וחומרי עזר יפורסמו באתר המשרד. כמו כן, מומלץ לעשות שימוש ברעיונות וחומרים שיועלו על ידי הצוותים החינוכיים והייעוציים במוסדות החינוך.

ועד הורים והנהלת המוסד החינוכי (לפני ה-1.9)
עיסוק באותם נושאים תוך הכנת מפגש ההורים מוסדי, בהשתתפות רכז הביטחון המוסדי ונציג היישוב.

אסיפת הורים לפתיחת שנת הלימודים
הזמנה פתוחה להורי בית הספר למפגש הכנה לקראת החזרה ללימודים. המפגש יתמקד בשיתוף בתחושות, בהיכרות עם תכנית הלימודים לשבועיים ראשונים, בריענון הנחיות ביטחון והיכרות עם המרחבים המוגנים במוסדות.

סייעות גנ"י (מועד ייקבע לפי החלטת הרשות)
מפגשים ברמה יישובית עם סייעות גנ"י בהנחיית רכזת הגנים היישובית ובעזרת הפסיכולוג היישובי. התכנים שיוצגו דומים לעבודה עם המורים בימי ההיערכות.

תלמידים – מועצת תלמידים
שיתוף מועצת התלמידים בתכנון שיח ופעילות לקראת גיוס. ניתן לצרף צוותי תלמידים, ובמידת הצורך לשתתף בהכנת הפעילויות השונות של תחילת שנת הלימודים.

בבתי הספר בטווח 0-40 ק"מ
היערכות למצב שבו לא פותחים את שנת הלימודים, התייחסויות ייחודיות לגבי חרדות וקשיים, תכניות מעברים – להכין תכנית ייחודית במוסדות השונים לקליטת התלמידים במעברי הגיל השונים תוך התייחסות ייחודית לחששות המוגברים עקב המעבר למוסד חינוכי חדש.

פתיחת שנה - השבועיים ראשונים, תשע"ה

היום הראשון ללימודים
חזרה חגיגית למוסד החינוכי כמו בכל שנה, מפגשי שיח, כניסת היועצות לכיתות, קבלת תלמידים חדשים למוסד ("שלום לילדים בגן", "שלום כיתה א'", "שלום כיתה ז'"), שר החינוך יעביר איגרת לתלמידי ישראל. בתיאום עם תכני איגרת זו תתבצע העברת איגרת מטעם המנהלים להורים עם פרטי השפ"ח היישובי ונהלי הביטחון.

מפגש בוקר, מפגש סיום יום
בכל בוקר מחנכת/גננת תפתח את היום ב"מפגש בוקר" ובתום היום מחנכת/גננת תסגור את היום עם התלמידים.

פעילות חברתית - הפגתית והתנדבותית
קיום פעילות הפגתית חד יומית בתיאום עם הפיקוח והרשות המקומית. ימי שד"ה, סיורים, אתרי מורשת, פעילות מש"צים ומד"צים, יום מוסיקלי, יום תרבות, הפנינג בית ספרי, בימות דיון, פעילות יוצרת, הפקות סרטונים, בזאר, תחרות כישרונות, ימי תנועות נוער, ארגוני נוער ויוזמות של מועצות תלמידים.

פעילות הורים
קיום פעילות הורים תהיה נחוצה לשיתוף בתחומים שונים. ייתכן שיופעלו בתי ספר להורים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

מערכת שעות לדוגמא – יסודי – כיתה ג'

רצועה	יום שני 1.9	יום שלישי 2.9	יום רביעי 3.9	יום חמישי 4.9	יום שישי 5.9
1	טקס פתיחת שנה	יום הפגה מוסיקה/תרבות/אומנות/סיור	"התמונות שבאלבום" – עיבוד חוויות "צוק איתן" בחיבור לאקטואליה	"האחר הוא אני" - הצגת כישרון, תחביב, חווית קיץ	הצגת תוצרי השיח והלמידה בתערוכה שכבתית
2	שיתוף בציפיות וברגשות				
הפסקה פעילה במוקדי עניין לבחירה (בהפעלת מועצת התלמידים, מתנדבים, תנועות וארגוני נוער)					
3	שיתוף בחוויות אישיות בעקבות "צוק איתן"				
4					שיתוף בכוחות ובחוזקות
5	מעורבות חברתית – שיתוף בחלומות ושאיפות		תכנון יוזמות למען הקהילה בשיתוף תנועת הנוער	פעילות שכבתית הפגתית	"סוגרים שבוע" – לקראת שבת

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

מערכת שעות לדוגמא – על יסודי

דוגמא למערכת שעות יומית המשלבת את 5 תחומי התוכן המומלצים; # שיח משתף # ריענון נוהלי חירום # איתור וזיהוי צרכים בקרב התלמידים # כניסה ללמידה # הפגה. חמשת תחומי התוכן ישולבו במהלך השבוע הראשון, ב- 5 רצועות. אורכה של רצועת התוכן ישתנה (שעה/ שעתיים/ שלוש) בהתאם לגילאים השונים (ז'-יב') בהתאם לצרכים של בית הספר ותלמידיו, מיקומו ואופי הקהילה שלו.

רצועה	יום שני 1.9	יום שלישי 2.9	יום רביעי 3.9	יום חמישי 4.9	יום שישי 5.9
1 טקס פתיחת שנה	שיח משתף עזרה	פעילות אומנותית	יום/פעילויות הפגה- מוסיקה/ מחול/ יום שד"ה ועוד	נוהלי ביטחון	
2 קבלה והיכרות עם התלמידים		פעילות אומנותית			
3 שיח משתף- מה היה לי קשה ומה עזר לי.					
4 "האחר הוא האני", אחרים בחברה הישראלית		"האחר הוא אני", סולידריות, ערבות הדדית, זהות, התמודדות עם גילויי הסתה וגזענות			
5 שעת מחנך לסיכום היום הראשון	תנועות נוער/ ארגוני נוער	קבוצות קטנות - איתור וזיהוי צרכים			
				יועצת השכבה – שיחה	לקראת סוף שבוע/לקראת שבת

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

קווים מנחים ומרכיבים לסדר היום בפתיחת השנה – קדם יסודי

החזרה לגן מזמנת אפשרות לצוות הגן לסייע לילדים לחזור לסדר יום ולשגרת חיים ככל שניתן, לתפקד בסביבה הטבעית להם, להתארגן לנוכח הוראות ונהלים ברורים, לווסת את רגשותיהם והתנהגותם, לחוש ביטחון בחברת מבוגר משמעותי ולעבד באמצעות שיחות אקראיות, שיחות יזומות על ידי הגננת. חשוב להזכיר שהילדים הצעירים משתלבים בהדרגה - היום הראשון עד השעה 10:00, היום השני עד השעה 11:00 ומהיום השלישי כרגיל, עד השעה 14:00.

סוג הפעילות	דוגמאות לפעילויות
ביסוס הרגלים וכישורי חיים	פעילויות בתחום הניקיון והיגיינה, סידור גן, ארוחות ופעילות הכנה לארוחה; תפילה או ברכות (לממ"ד).
משחק ופעילות חופשית במוקדי עניין בגן	פעילויות במגוון מרכזים על פי בחירת הילד כגון: – משחק סוציו-דרמטי – משחק קונסטרוקטיבי – קריאת ספרים ופעילות עם ספרים – משחקי שולחן – התנסות בתנועה ובמוסיקה – התנסויות חקר ספונטניות יזומות על ידי ילדים בסביבת הגן. – התנסות בחומרים: פעילות במגוון מרכזי יצירה בגן ובחצר.
פעילות מכוונת בקבוצות קטנות על פי תכנית אישית מותאמת	פעילויות ממוקדות בקידום הילדים במכלול תחומי ההתפתחות ובתחומי דעת שונים (תחומי ליבה).
פעילויות מונחית במליאה	פעילויות של רוב ילדי הגן בהנחיית המחנכת (פעילות מוזיקלית, משחקי חברה, פעילות תנועתית, סיפור ועוד).
פעילות חופשית בחצר	התנסות בתנועה (משחק במתקנים קבועים, פעילות משחקי כדור, משחקי חבל וכד'), טיפול בבעלי חיים, התנסויות עם חומרים מהטבע (צומח, מים, חול, בוץ, עלים, אדמה, אבנים ועוד).

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי

מוסדות חינוך ביישובי עוטף עזה מרחב 0-7 ק"מ – דגשים ייחודיים

תהליכי טיפול - טיפול אישי, שיוך משפחתי, על רקע פרידה מהבית, פרידה מהורים, התייחסות להעדר תחושת חוסן של הבית. בגנ"י- טיפול בילדים שחזרו להרטיב, תגבור טיפול בגנים על פי צורך. במצב של המשך לחימה: הפעלת מוסדות חינוך במשמרות על פי הקף מיגון ואישורי פק"ע. באם לא תהיה חזרה ללימודים והמשפחות תישארנה ביישובים אליהם התפנו, יקלטו התלמידים במוסד החינוכי המקומי הקרוב והמתאים ביותר לצרכי התלמיד.

מוסדות חינוך במרחב מרחב 0-40 ק"מ - דגשים ייחודיים

עם החזרה ללימודים, בית הספר ינהל את השבועיים הראשונים כהפגה שמטרתה קשב ואיתור צרכים רגשיים, חזרה רכה לשגרה, ימי השלמה לקיץ וריענון. ניתן לנהל זאת באמצעים נוספים כמו: שעת סופר, כתיבה יוצרת, אומנות פלסטית, תיאטרון, מוזיקה, ספורט ועוד.

להלן קישורים לתכניות לפתיחת שנת הלימודים תשע"ה – מותאמות לגיל/לפי נושאים

[המינהל הפדגוגי](#)

[קדם יסודי](#)

[יסודי](#)

[על יסודי](#)

[שפ"י](#)

[התאמות למגזר הערבי](#)

[המזכירות הפדגוגית](#)

["האחר הוא אני"](#)

[סולידריות וזהות](#)

[התמודדות עם גילויי גזענות](#)

[מינהל חברה ונוער](#)

[פעולות הפגה והתנדבות](#)

[חמ"ד](#)